

NOVÁ SPRÁVA EKONOMICKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ Strategický dokument skupiny ALDE

Nový způsob správy ekonomických záležitostí:

- CCC (Compulsory Convergence Code – Kodex povinné konvergence)
- Dohled Soudního dvora EU
- Fond pro umoření dluhu
- Reprezentace eura na mezinárodní úrovni
- Zvýšená demokratická odpovědnost
- Nový institucionální rámec

Fiskální rozchýzování, nedostatečné provádění ekonomických reforem a nízká míra ekonomické konvergence dovedly eurozónu na pokraj rozpadu, jemuž bylo zabráněno pouze díky rozhodným krokům ze strany ECB. Zhoršující se vztahy mezi Řeckem a zbytkem eurozóny nicméně vzbuzují obavy. Míra veřejného a soukromého dluhu je příliš vysoká, celková nezaměstnanost, zejména mezi mladými lidmi, zůstává na rekordní úrovni a růst stagnuje. Prostředí nízkého růstu spolu s očekáváním nízké inflace a na obzoru se vynořující deflací znamenají, že členským státům hrozí, že ustrnou po několika následujících letech v dlužích. Tento vývoj bude mít znovu neblahý dopad na výkon ekonomiky, růst a vytváření pracovních míst, a z tohoto důvodu představuje obrovský problém pro sociální strukturu našich společností. Krize bankovního sektoru, státního dluhu a ekonomiky odkryly bolestivým způsobem nedostatky ve struktuře HMU. Členské státy navíc projeví jen omezenou ochotu k dodržování či uplatňování společně dohodnutých pravidel ať už v časech, kdy se ekonomice daří, nebo naopak. Komise a Rada uplatňují pravidla vůči malým a velkým členským státům rozdílně, čímž dále podkopávají věrohodnost systému a vzájemnou důvěru. Pro to, aby společná měna zůstala i nadále stabilním prvkem, je potřebný odolnější institucionální rámec pro HMU, zdravé veřejné finance, větší konkurenceschopnost, společná hospodářská politika a náležitá demokratická odpovědnost institucí. Vedle udržení a prohlubování jednotného trhu je klíčem k zotavení eurozóny zlepšení koordinace hospodářské politiky, pokračování ve prorůstové fiskální koordinaci, prohlubování procesu strukturálních reforem a zavádění ambiciózního ozdravného a investičního balíčku, který v sobě spojuje investování do modernizace ekonomik EU a hlubší integraci trhu, jak navrhuje evropský plán pro investice a obnovu vypracovaný skupinou ALDE. Silnější eurozóna bude přínosem i pro členské státy, které nejsou jejími členy, a pomůže k vytvoření odolnější a lépe prosperující Evropské unie.

Aby tohoto cíle bylo dosaženo, navrhujeme přijetí následujících opatření:

Posílení konkurenceschopnosti a konvergence

Nízká míra ekonomické konvergence v eurozóně a ztráta konkurenceschopnosti členských států zahrnutých do eurozóny budí vážné obavy. Evropský semestr, balíček šesti a balíček dvou právních aktů si kladou za cíl tuto záležitost řešit. Problém ovšem nepředstavuje jen celková složitost systému, ale i skutečnost, že co se týká doporučení pro jednotlivé země, není tento systém dostatečně zavazující a nepočítá s efektem přelévání nezdaru konsolidace či reformy z jednoho členského státu eurozóny do jiného členského státu eurozóny, do eurozóny jako takové či nakonec do celé EU.

Potřebujeme lepší nástroj k zabezpečení toho, aby členské státy dodržovaly rozpočtovou kázeň a provedly nutné strukturální reformy. Navrhujeme proto, aby se postupy při veřejném schodku a dluhu, makroekonomické nerovnováze a doporučení pro jednotlivé země sloučily do jednoho samostatného nástroje, konvergenčního kodexu, který by měl ve vztahu k rozpočtové kázi a ekonomickým reformám právně závaznou povahu. Členské státy by získaly přístup k fondům pro investiční projekty či možnost podílet se na nástrojích Společenství, které kombinují ekonomické reformy s fiskálními pobídkami, pouze pokud by dodržovaly konvergenční kodex.

Snižování převisu dluhu

Veřejný dluh zůstává v členských státech na nepřiměřeně vysoké úrovni. Skupina ALDE již v roce 2011 podpořila návrh německé rady ekonomických odborníků na řešení převisu dluhu v eurozóně v podobě zřízení fondu pro umoření dluhu a propojením strukturálních reforem a daňových pobídek. To obnáší zřízení společného umořovacího fondu, do kterého by členské státy mohly převést dluh překračující maastrichtskou referenční hodnotu 60 % HDP. Členské státy by musely plnit závazky k provádění strukturálních reforem před tím, než by jejich účast na fondu byla schválena, a po celou dobu trvání jejich účasti. Fond o objemu 2,3 bilionů EUR by byl vysoce likvidní, a mohl by proto snížit úrokové sazby také pro fiskálně zdravější členské státy. Podporoval by fiskální konsolidaci prostřednictvím propojení dohodnutých pravidel a váhy trhu a zabraňoval by ECB neomezeně refinancovat dluhy členských států.

Nicméně podmíněnost evropského fondu pro umoření dluhu a samozřejmě i evropského nástroje finanční stability/evropského mechanismu stability spolu s přímou měnovou transakcí bude důvěryhodná jen tehdy, pokud bude existovat vážně míněné alternativní opatření pro případ, že členské státy tyto podmínky nedodrží. Z tohoto důvodu a abychom zamezili vzniku převodního systému musí být zaveden postup evropského insolvenčního řízení pro členské státy. Vyhlídka na možnou platební neschopnost státu zajistí tržní kázeň, jelikož členské státy a soukromí věřitelé budou čelit riziku selhání, a budou proto nuceni důkladně zvažovat, od koho si půjčí peníze (nebo či dluhopisy zakoupí).

Základy světové měny

Euro se ustavilo jako světová měna, kterou v tomto ohledu předčil pouze americký dolar. Jeho postavení ani váha eurozóny v celosvětové ekonomice se však odpovídajícím způsobem neprojevují v mezinárodních ekonomických organizacích, jako jsou MMF, Světová banka, G8 a G20 a neformálních orgánech, jako je Basilejský výbor, Rada pro finanční stabilitu nebo Výbor pro mezinárodní účetní standardy. Členské státy zahrnuté do eurozóny stále nevystupují jednotně, což znamená, že eurozóna nevyužívá všech svých ekonomických možností. Proto navrhujeme, aby na základě článku 138 SFEU měly členské státy zahrnuté

do eurozóny v mezinárodních ekonomických institucích a orgánech jen jednoho zástupce, který by byl zároveň členem Evropské komise.

Posílení legitimacy a zvýšení demokratické odpovědnosti

Základním problémem současného rámce pro správu ekonomických záležitostí je nedostatečná demokratická odpovědnost při uplatňování pravidel a u jednotlivých aktérů. To může mít závažné dopady nejen na účinnost postupů, ale zejména na přijímání rozhodnutí vládami a parlamenty a na jejich ohlas u občanů.

S ohledem na povahu HMU musí být parlamentní dohled rozdělen mezi členské státy a EU a odpovědnost musí být přebírána na úrovni, kde se přijímají nebo uplatňují rozhodnutí, přičemž parlamenty členských států musí dohlížet na vlády a Evropský parlament musí naopak vykonávat dohled nad evropskou výkonnou mocí.

Skupina ALDE proto navrhuje, aby se členské státy, které se nebudou řídit konvergenčním kodexem (včetně postupu při nadměrném schodku, postupu při makroekonomické nerovnováze a doporučení pro jednotlivé země), musely zúčastnit hospodářského dialogu v Evropském parlamentu, aby své kroky vysvětlily. Dále navrhuje, aby v případě, že Rada bude rozhodovat o poskytnutí finanční pomoci členskému státu, který se ocitl v obtížné situaci, za použití prostředků z rozpočtu EU a za přičinění evropských institucí, toto rozhodnutí podléhalo souhlasu Evropského parlamentu stejně jako memorandum o porozumění týkající se ozdravného programu, jelikož se o obou rozhoduje na úrovni EU. Trojka nebo jakákoli další sestava EU, která dohlíží na provádění ozdravných programů, musí být odpovědná EP. ECB, jako nezávislá instituce, by neměla být součástí žádné takové sestavy, ale měla by být pouze poradním orgánem vzhledem k její významné úloze centrální banky. I když je ECB nezávislá, je také vázána demokratickou odpovědností, a to především díky pravidelnému měnovému dialogu v rámci Evropského parlamentu. Jsme také toho názoru, že Parlament by měl být v takovém formálním postavení, aby mu byla Komise odpovědná v případě, kdy přijme rozhodnutí o tom, zda členský stát podnikl v souvislosti s doporučeními Komise účinné kroky. Konečně je také pro zajištění právní jistoty a souladu třeba, aby byly rozpočtový pakt a ESM začleněny do práva Společenství.

Posílení právního státu

Předchozí zkušenost s HMU ukázala, že odpovědnost členských států za dodržování společných pravidel, k nimž se samy zavázaly, je omezená. Dodržování pravidel závisí ve značné míře na uvážení členských států nebo Komise, jelikož pravidla nelze právně napadnout, ani prosadit. Skutečná HMU nicméně vyžaduje řádný institucionální rámec, který zajistí, že bude veřejná moc bude podléhat právu a že nezávislé soudní orgány zajistí rovnost. Z tohoto důvodu navrhuje, aby byla v HMU v plném rozsahu uplatněna zásada právního státu, jak stanoví článek 2 SEU.

To by mělo za následek, že by se celý rámec HMU zakládal výhradně na závazných právních aktech, které by mohly být soudně napadeny, na rozdíl od současného stavu zakládajícího se na čl. 126 odst. 10 SFEU, který stanoví výjimku pro HMU. Otevřela by se rovněž možnost zahájit proti členským státům řízení o porušení Smluv, pokud by nesplnily své povinnosti (články 258 a 259 SFEU), stejně jako podat žalobu na neplatnost (článek 263 SFEU) rozhodnutí Komise a Rady (např. týkající se toho, jestli byla přijata účinná reformní opatření). Zapojením Soudního dvora EU by se zajistil jednotný výklad právních předpisů bez ohledu na velikost členského státu ochrana práv občanů ve státech, na které se záchranný

program vztahuje. Toto nové postavení Soudního dvora EU by této instituci neumožňovalo vyjadřovat se k obsahu hospodářských politik ani ke zpoždění postupů správy ekonomických záležitostí, jelikož tyto postupy nemají odkladný účinek. Výsledkem by naopak bylo prostředí, kde by právní stát převažoval nad politickým handlováním. Skutečná HMU předpokládá důvěru mezi partnery a pro tuto důvěru je zajištění spravedlivého uplatňování pravidel klíčové.

Kromě toho se domníváme, že soubor nástrojů pro uplatňování sankcí, ke kterému může Komise sáhnout, musí být nově definován, aby se zvýšila důvěryhodnost tohoto mechanismu. Proto navrhujeme, aby byly finanční sankce doplněny například zveřejněním těch, kdo neplní povinnosti, nebo nahrazeny v případech, kdy nelze pokuty vymoci z důvodu již tak finančně obtížné situace dotyčného členského státu.

Zvyšování institucionálních kapacit

Pravidla jsou pro fungování HMU důležitá. Předchozí zkušenost s nedostatečným dodržováním fiskálních pravidel či prováděním strukturálních reforem nás nicméně vede k názoru, že potřebujeme silné instituce, které jsou schopné dotyčná pravidla vymáhat. Navzdory reformám představovaným balíčkem šesti právních aktů, zejména zavedením hlasování obrácenou kvalifikovanou většinou v Radě, jež skupina ALDE prosazovala, disponuje Komise stále omezenými pravomocemi, co se týká vynucení fiskálních pravidel nebo strukturálních reforem. Zdá se, že pravidla jsou stále příliš ponechávána na volném uvážení, což si žádá další posílení pravomocí Komise. Plným zautomatizováním tohoto postupu by se však možnost volného uvážení odstranila, což je obtížně řešitelné v situacích, které institucionální rámec nepředpokládá, a zavedla by se tak forma technokratické správy, která postrádá demokratickou odpovědnost, zvláště ve vztahu k invazivním politikám, jako jsou například strukturální reformy. Instituce musí být proto posíleny na základě jasného mandátu, který umožní vynucování společných pravidel a současně uplatňování volného uvážení v rámci tohoto mandátu, aby se zohlednila možnost výjimečných situací a také zavedla demokratická odpovědnost institucí ve vztahu k jejich mandátu. Tím se vytvoří přímější spojení mezi rozhodováním a odpovědností.

Navrhujeme proto, aby byla Komisi svěřena pravomoc provádět a vynucovat fiskální dohled a politický rámec EU, spravovat HMU a uměrovací fond a zastupovat eurozónu navenek. To si vyžádá zřízení finančně správní funkce v rámci Komise a také jmenování komisaře odpovědného za euro stálým předsedou Euroskupiny.